

פְּרִי עֵץ הַדָּר פְּפֹת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עֲנַת וְעַרְבֵי נָחַל

מראה ההדר

תמונות להמחשת
הלכות ארבעת המינים

הקדמה קצרה:

שונה לימוד הלכות ארבעת המינים מלימוד רוב הנושאים בהלכה. לימוד הלכות ארבעת המינים דורש גם "שימוש", משום שיש צורך שהלומד יראה בעיניים את ההגדרות ההלכתיות, ולעיתים תיתכן מציאות של מינים שיהיו דומים זה לזה, ובכל זאת האחד יהיה מהודר והשני פסול. מקרה אחד מתוך אפשרויות רבות: נקודה שנמצאת בחוטם, אם היא שחורה, האתרוג פסול, ואם היא חומה, האתרוג עשוי להיות מהודר (גם לא כל הנקודות השחורות פסולות).

הלכה, צירפנו לספר "אוצר ההדר" גם את הקונטרס "מראה ההדר" ובו תמונות להמחשה. אמנם, השימוש האמתי בלימוד ההלכות דורש התמחות רבה יותר מאשר התבוננות קצרה בתמונות הללו, אך הלימוד המצורף לראיית ההמחשות בתמונות יכול להוות בסיס והתחלה ללימוד מעמיק של ההלכות. דוגמא לדבר הוא הלולב המסתיים בזיג-זג. על מנת להבין מה הגבול בין לולב שרק מסתיים בזיג-זג לבין לולב קוּוץ, דרוש לימוד מעמיק, והתמונה נועדה רק להמחיש מעט את הדין הכתוב.

כשם שבספר השתדלנו להביא רק את ההלכות המעשיות הנצרכות לקניית ארבעת המינים במציאות של ימינו, כך הבאנו רק את התמונות הבסיסיות הנצרכות להבנה של ההלכות הכתובות בספר. רוב התמונות המופיעות בספרים השונים חשובות מבחינת לימוד התורה, אך אינן נצרכות ללימוד המעשי של קניית ארבעת המינים.

זה המקום להודות לחברת יהודה הפקות שעשתה עבודה מדהימה בעבודה על התמונות. גם במקומות שהיה נראה לנו שאפשר להתפשר על איכות התמונה, הייתה התעקשות שלהם להוציא תמונות יפות למראה ועל כך יישר כוחם. באמת ניתן לראות את ההדר בתמונות.

חלק מההלכות הקשורות לתמונות תלויות גם באופן ההדפסה. כמו כן תיתכנה וריאציות נוספות הדומות לתמונות שהובאו. על כן גם כאן חשוב להדגיש שהתמונות לא באו להורות הלכה למעשה, אלא להוות תשתית ללימוד ההלכות.

יהי רצון שנזכה עוד השנה לקיים "ושמחתם לפני ה' אלוהיכם שבעת ימים".

יוסי ברינר

העלה האמצעי

ללולב שלושה חלקים:

א. שדרת הלולב,
הוא העץ שממנו
יוצאים העלים.

ב. עלי הלולב.

ג. התיזמת.

שדרת הלולב

א

בתמונה ניתן לראות לולב
לאחר שהעלים נפתחו.
לכתחילה יש ליטול את
הלולב כשהעלים עדיין
צמודים לשדרה.

העלים

ב

תמונה 1

חלקי הלולב.

בתמונה זו
ניתן לראות
את העלה
מתחיל
להיפתח.

בתמונה זו
רואים את
שני חצאי
העלים לאחר
הפרדתם.

כל עלה של
לולב מזרכב
משני כפלי
עלים (לולב
שהעלים שלו
אינם כפולים
פסול לברכה).

תמונה 2

עלי הלולב.

תמונה 3

לולב שבסיומו זיגזג.

תמונה 4

לולב שרוב עליו כפופים.

בתמונה ניתן לראות
לולב שרק העלה העליון
שלו כפוף. בתמונה הוא
כפוף כלפי מטה וישנה
מחלוקת אם ניתן לצאת
ידי חובה בלולב זה: יש
שאמרו שעדיף לצאת
בו ויש שאמרו שהוא
פסול. יש שחילקו בין
לולב שרוב עליו כפופים
לבין לולב שמיעוט
עליו כפופים (עיין שער ג,
סימן ב' סעיף י"ג). בתמונה
רואים שהעלה הכפוף
פונה כלפי מטה, ויש
שאמרו שאם הכיפוף
לא היה פונה כלפי מטה,
אלא לכיוון של תשעים
מעלות, הלולב כשר לפי
כל השיטות.

תמונה 5

לולב שרק העלה העליון שלו כפוף (כפתור).

לולב זה נמצא עם שדרתו פונה אלינו. אם הכיפוף לכיוון שלנו (אחורה), הלולב כשר משום שכך דרך גדילתו. אם הוא עקום לפניו או לצדדים (כמו בלולב הימני), הלולב פסול.

לולב עקום לפניו או לצדדיו - פסול. אולם אם הלולב עקום לאחוריו, כשר, משום שכך דרך גדילתו.

תמונה 6

לולב עקום.

לבני אשכנז, חל דין
תיומת גם עם העלה
האמצעי בלבד. לבני
עדות המזרח, חל
דין תיומת על רוב
העלים.

יש שאמרו
שגם אם
התיומת
נפתחה
מעט, יש
לפסול את
הלולב.

יש שאמרו
שרק אם
התיומת נחלקה
עד השדרה,
הלולב פסול.

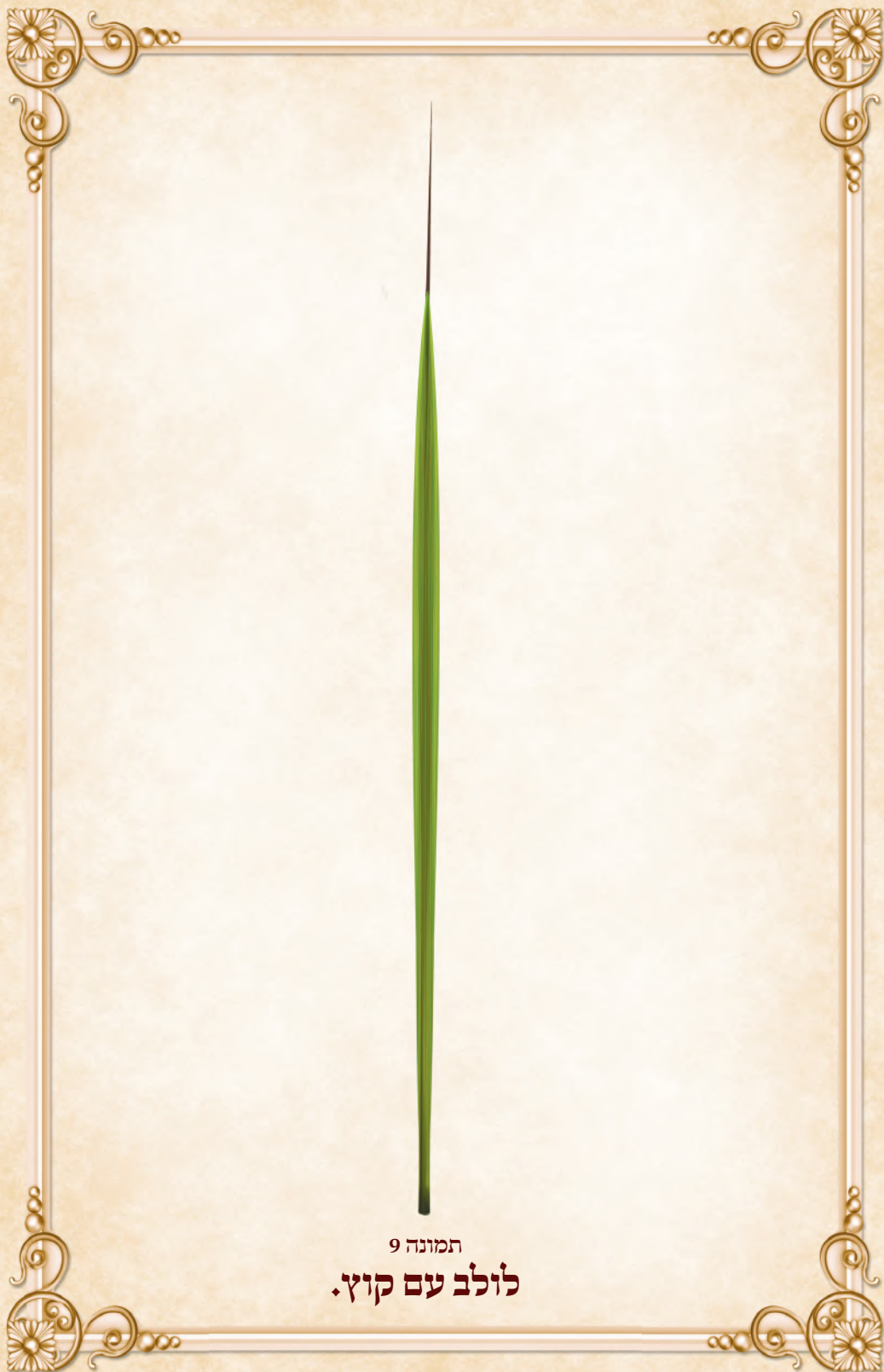
תמונה 7
התיומת.

הקליפה החזמה
על הלולב היא הקורע.
בני עדות המזרח
וחלק מעדות החסידים
מעדיפים ליטול לולב
עם קורע.
חלק מבני אשכנז נמנעים
מנטילתו.

תמונה 8

לולב עם קורע.

תמונה 9

לולב עם קוץ.

לולב שהעלה האמצעי
שלו נסדק כהימנך (מעין
מזלג) פסול. לפי חלק
גדול מהפוסקים, הלולב
נפסל רק אם העלים
התפצלו בסמוך לשדרה
שלו (התמונה מימין).
יש מחמירים שגם אם רק
בראש העלים יש פיצול,
הלולב פסול.

תמונה 10

לולב עשוי כהמניק.

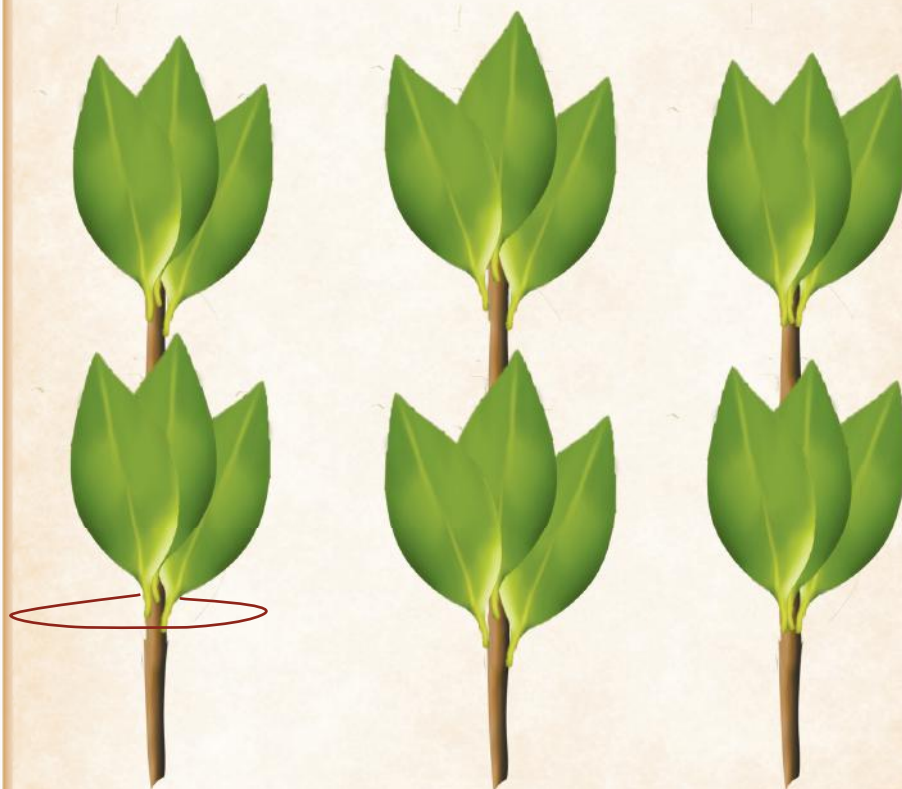
אורך ההדס
שלושה טפחים.
האורך נמדד
מתחילת הקנה
ועד לקן המשולש
האחרון.

יש לשים לב
שבדרך כלל
העלים העליונים
עולים מעל לקנה,
ואינם נכללים
בשיעור אורך ההדס.
לכן רק האורך שנמצא
בין שני הקווים נכלל
בשיעור ההדס (כאשר
מודדים את ההדס
הימני).

תמונה 11

שיעור הדס.

בתמונה הימנית ניתן לראות שהקן התחתון של ההדס משולש, היות וכל העלים יוצאים מאותה נקודת גובה. בתמונה האמצעית, הקן התחתון איננו משולש, היות והעלה הימני נמוך יותר מהעלים האחרים. בתמונה השמאלית, הקן התחתון עשוי להיחשב משולש. העלה הימני אמנם נמוך יותר מהעלים האחרים, אבל אם נעביר חוט שיעבור בין העלים וייגע בכלם (בעלה הימני מלמעלה ובעלה השמאלי מתחת) הקן ייחשב משולש.

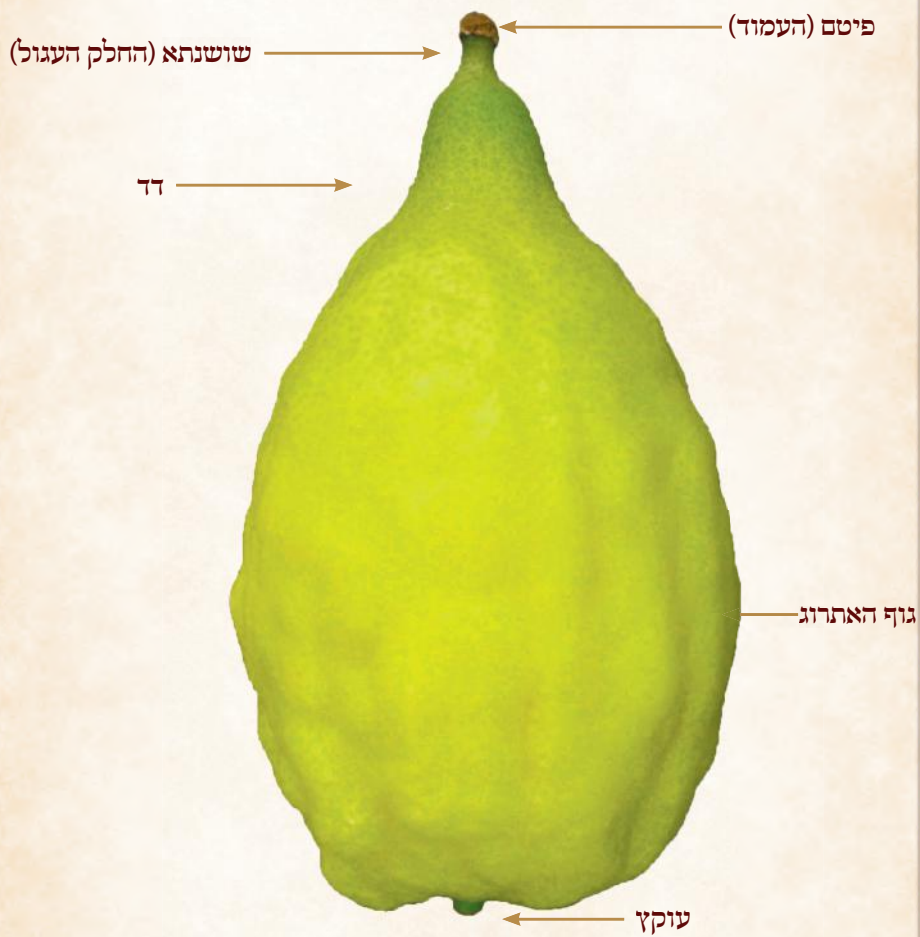
תמונה 12
שילוש ההדס.

ערבה קטומה פסולה (בתמונה משמאל). כאשר הענף מסתיים בלבלוב של עלה (הנקרא "לבלוב", כמו בתמונה הימנית), ניתן לדעת בוודאות שהעלה איננו קטום. אולם, אם אדם יודע שהערבה איננה קטומה, איך שום צורך ליטול ערבה עם לבלוב.

תמונה 13

ערבה קטומה.

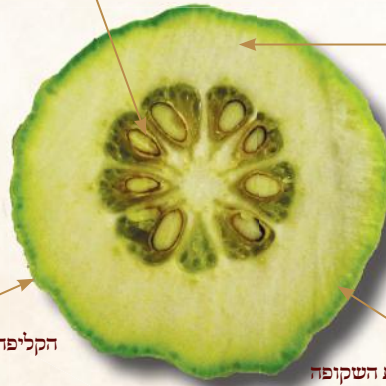
תמונה 14

חלקי האתרוג החיצוניים.

חדרי הזרע (ביניהם יש קרומים דקים)

בשר האתרוג (לבן)

הקליפה החיצונית בצבע האתרוג

הקליפה הפנימית השקופה

חדרי הזרע (ביניהם יש קרומים דקים)

בשר האתרוג (לבן)

הקליפה החיצונית בצבע האתרוג

הקליפה הפנימית השקופה

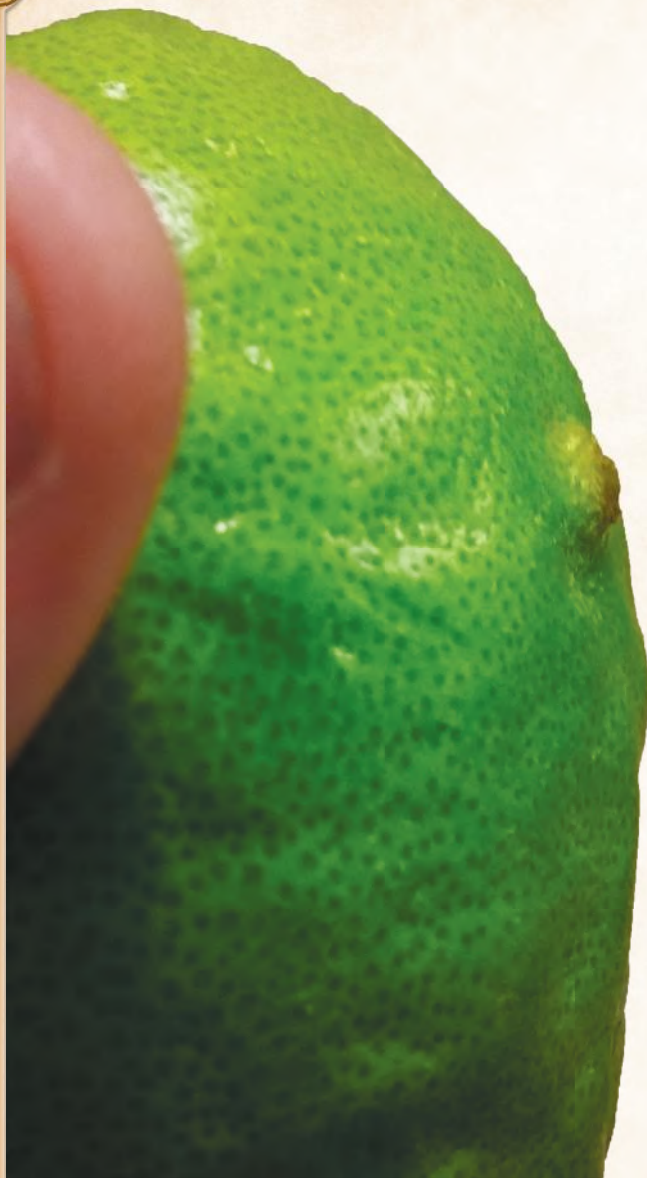
תמונה 15

חלקי האתרוג הפנימיים.

תמונה 16

בליטה על אתרוג.

תמונה 17

בליטה על אתרוג שיצא המיץ והוא הפך חום.

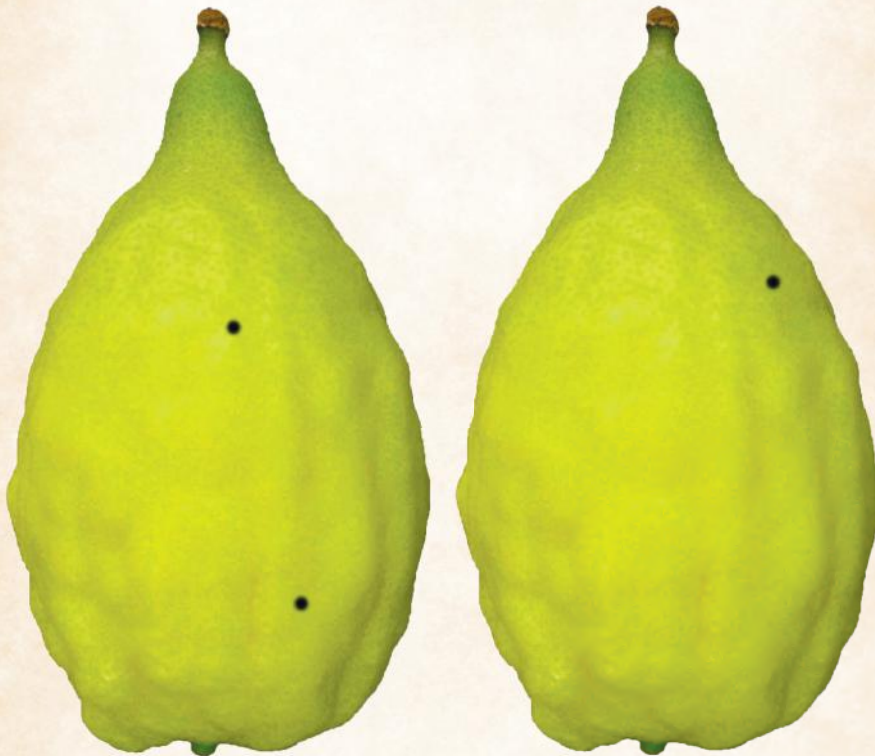
תמונה 18

אתרוג סדוק.

תמונה 19

עמוד העלי של האתרוג.

צד ב'

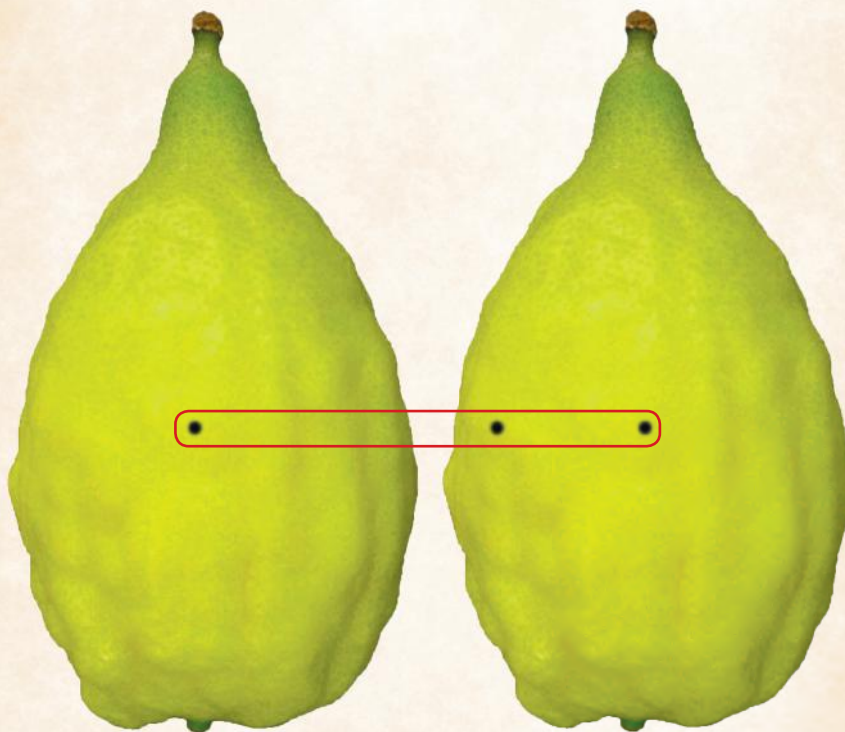
צד א'

לפי הטור, אם שינויי המראה מתפרסים על פני רוב שטח האתרוג (משני צדדיו), האתרוג פסול. יש הפוסקים שגם אם שינויי המראה מתפרסים על פני רוב צד אחד, האתרוג פסול.

תמונה 20

**שיטת הטור בפריסת חזית
ושינוי מראה על האתרוג.**

לפי המגן אברהם, גם אם שינויי המראה מתפרסים על פני רוב היקף האתרוג, האתרוג פסול.

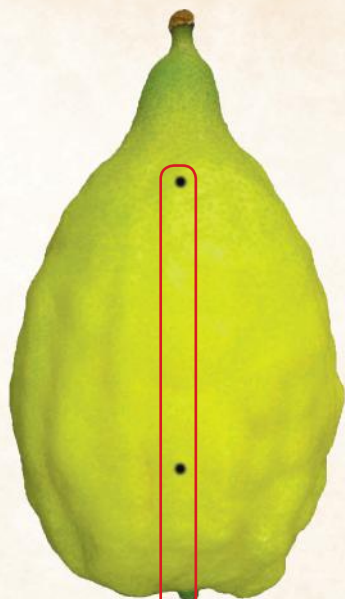

צד ב'

צד א'

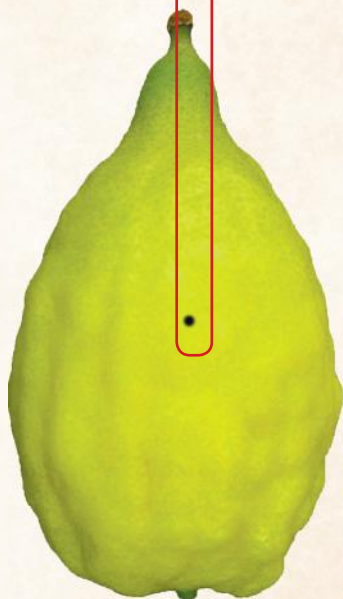
תמונה 21

שיטת המגן אברהם בפריסת חזזית ושינוי מראה על האתרוג.

צד א'

לפי שולחן ערוך
הרב, גם אם
שינויי המראה
מתפרסים על
פני רוב אורך
האתרוג, האתרוג
פסול.

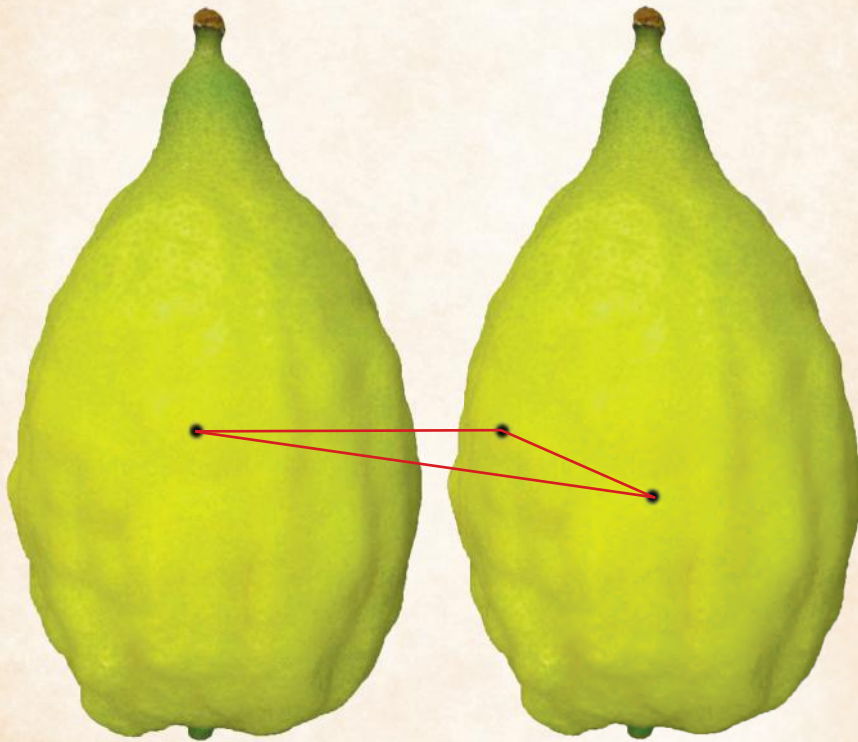
צד ב'

תמונה 22

**שיטת שולחן ערוך הרב בפריסת חזית
ושינוי מראה על האתרוג.**

לפי החזון איש, על מנת שהאתרוג ייפסל, יש
לקחת חוט שיקיף את שינויי המראה, ואם רוב
שטח האתרוג יהיה מוקף, האתרוג פסול.

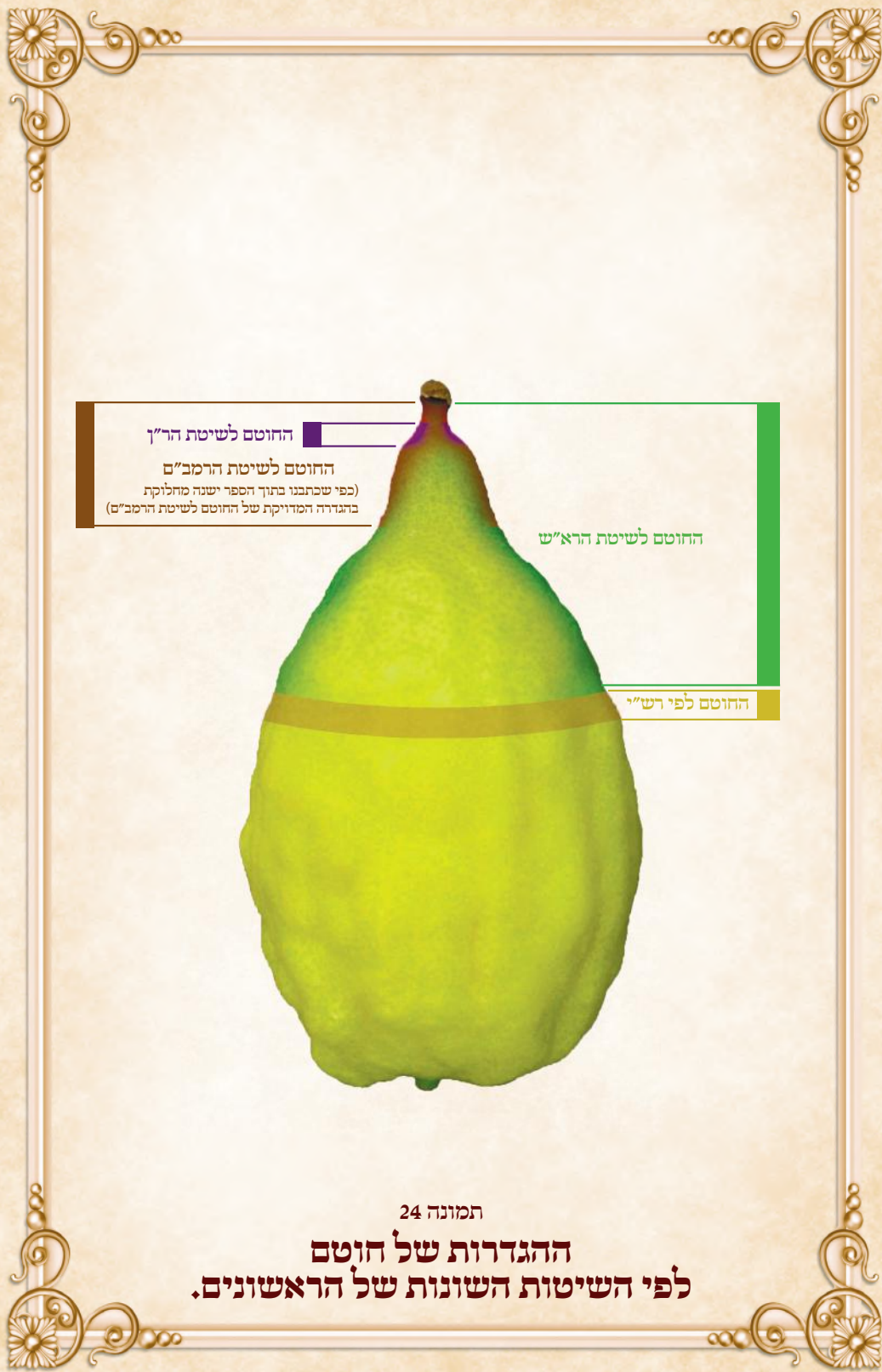

צד ב'

צד א'

תמונה 23

**שיטת החזון איש בפריסת חזית
ושינוי מראה באתרוג.**

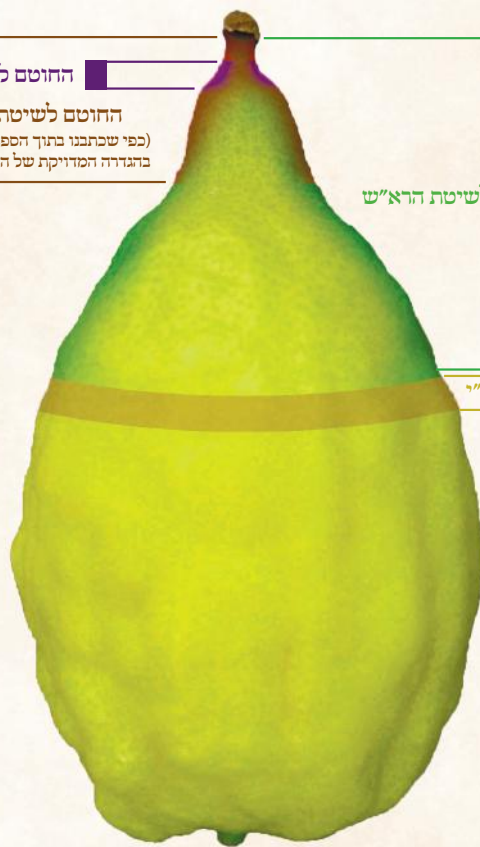

החוטם לשיטת הר"ן

החוטם לשיטת הרמב"ם
(כפי שכתבנו בתוך הספר ישנה מחלוקת
בהגדרה המדויקת של החוטם לשיטת הרמב"ם)

החוטם לשיטת הרא"ש

החוטם לפי רש"י

תמונה 24

**ההגדרות של חוטם
לפי השיטות השונות של הראשונים.**

יש שאומרים שכאשר האתרוג בנוי כמגדל על גבי מגדל, יש גם לשיפוע התחתון דין של חוטם.

תמונה 25

אתרוג הבנוי כמגדל על גבי מגדל (גרטע"ל).

באתרוג מעיין זה נחלקו המשנה ברורה והחזון איש.
המשנה ברורה סובר שהאתרוג פסול והחזון איש סובר
שהאתרוג כשר כל עוד הקילוף לא הגיע לבשר הלבן.

תמונה 26

**אתרוג שהתקלף
אך הקילוף לא הגיע לבשר הלבן.**

תמונה 27

אתרוג שהיה מכוסה על ידי עלה
ואור השמש לא הגיע לחלק המכוסה.

בתמונות הללו אנו רואים תמונות של אתרוגים שהפיטם שלהם נפל
לאחר הקטיפה מהעץ והם פסולים. כדי שנשירת הפיטם לא תפסול את
האתרוג, צריכה להיות הגלדה (בדרך כלל בצבע קרם) במקום הפיטם.

תמונה 28

**תמונות של אתרוג
שנפל הפיטם לאחר הקטיפה מהעץ.**

תמונה 29

אתרוג עם עלה (בלעטי"ל).

אוצר חדש בא לעולם

בס"ד יצא לאור מבית אוצר התורה
הספר

אוצר ההדר הלכות ארבעת המינים

בתוספת קונטרס מראה ההדר
ובו תמונות להמחשת הדינים.

כמו כן ניתן לרכוש את הספרים
שיצאו לאור עד עתה:

מפעל אוצר מפרשי התנ"ך
(עד עתה יצא לאור):

אוצר מפרשי התורה - במדבר חלק א'
אוצר מפרשי התנ"ך - עזרא,
ביאור ושגנתם - בראשית, שמות, ויקרא,
במדבר, דברים, יהושע - שופטים,
שמואל, מלכים, דניאל, חגי.

**מפעל אוצר לדרך
ענייני אמונה:**
כרך א

נושאים שונים (תפילה, לימוד תורה,
ארץ ישראל, שמחה ועוד).

כרך ב'

בעז"ה בקרוב (עם ישראל, יראה ועוד).

כרך ג'

ענייני מצוות.

ירושלים של זהב
אוצר מאמרים

בענייני מעלת העיר ירושלים.

אתר הבית של אוצר התורה:

otzar.org.il

ניתן לרכוש את הספרים הנ"ל
במחיר עלות בטלפון

054-6905948

או במייל contact@otzar.org.il